

Hjärtat i svensk ekonomi

Industrins betydelse och
villkor i Stockholms län

Teknikföretagen

Sverige står inför en tid av oanade möjligheter. Ny teknik, nya affärsmodeller kommer att ge oss verktygen för att tackla vår tids stora utmaningar.

De kommer att vara avgörande för hur vi hanterar klimatfrågan, för hur vi på ett stabilt och hållbart sätt säkrar tillgången till energi, samtidigt som användningen av el kommer att bli betydligt högre än idag. Inom hälsovård och undervisning öppnas vägar för helt nya metoder. Infrastrukturen tar andra former i takt med att nya sätt att använda transportmedel växer fram. Bara för att ta några exempel.

Mitt i den här rörelsen befinner sig de svenska teknikföretagen. De är motorn för den innovation som nu sker i näringslivet och i samhället. Dessa företag befinner sig i utvecklingens absoluta framkant och det är teknikföretagen som i många fall kommer att ha svaren på de utmaningar som vi globalt och individuellt står inför.

Sveriges framtid är därför nära sammankopplad med teknikindustrins framtid. Dels för att Sveriges arbetsmarknad och välfärd är beroende av näringslivets framgång. Dels för att det är näringslivets lösningar som också kommer att vara Sveriges lösningar. Innovation ger oss möjligheten att ta nya och stora språng, både för våra företag och vårt samhälle i sin helhet.

Vi står inför en tid av oanade möjligheter. För att ta vara på dem måste vi fokusera på hur vi stöder innovation och utveckling. På vad som behövs för att den svenska teknikindustrin även i framtiden kan ge oss lösningarna på svårlösta problem. Om det så är genom en offensiv näringspolitik, moderna regelverk eller gemensamma insatser. Fokus bör vara det samma.

Möjligheterna finns där, om vi främjar den teknik som gör världen bättre.

Den här rapporten är en beskrivning av den betydelse som industrin har för ekonomin i Stockholms län. Hur många jobb genererar industrin? Hur stor andel av ekonomin svarar industrin för? I jämförelse med övriga län har Stockholm en betydligt större tjänsteproduktion medan industrin har en avsevärt större betydelse för resten av landet. Så ser det ut i de flesta länder. Det administrativa och politiska centrumet domineras ofta av tjänstenäringarna och har relativt lite tillverkningsindustri.

Ändå skapar industrin i Stockholms län många jobb räknat i antal, och genererar dessutom skatteintäkter som motsvarar 10 000 jobb inom regionen, utöver de jobb som industrin direkt och indirekt står bakom.

Rapporten är ett underlag för diskussion om industrins betydelse i ett regionalt och även nationellt perspektiv. Rapporten lyfter också fram att stora delar av länets tjänstesektor är internationellt konkurrensutsatt och påverkas av efterfrågan från omvärlden. Vilka förutsättningar finns för både exportindustrin och internationellt konkurrensutsatta tjänstebranscher att utvecklas i länet? Vad krävs för att dessa tungt vägande branscher ska kunna växa och vara konkurrenskraftiga framöver?

Mats Kinnwall
Chefekononom Teknikföretagen

Mars 2020

Innehåll

Industrin i Stockholms län skapar många jobb	4
Det ekonomiska blodomloppet	6
Industrin skapar många jobb	8
Även Stockholmsregionen påverkas av den globala inbromsningen	10
Då efterfrågan från omvärlden tagit fart har sysselsättningen ökat	12
Fler lediga jobb speglar efterfrågan men även kompetensbrist	13

— STOCKHOLMS LÄN —

- ANTAL INVÅNARE: 2 344 124 (DECEMBER 2018)
- BRUTTOREGIONALPRODUKT/INVÅNARE: 647 000 KRONOR
- FÖRVÄRVSINTENSITET 2018 (ÅLDRAR 20–64 ÅR): 80,5 %
(RIKET 79,5 %)
- GENOMSNITTLIG KOMMUNALSKATT 2019: 30,48 %
(RIKET, MEDEL: 33,00 KRONOR)

Källa: SCB

Industrin i Stockholms län skapar många jobb

Industrin i Stockholms län avviker från andra län med en i särklass mindre andel industri av den totala produktionen respektive sysselsättningen i länet. Ändå skapar industrin många jobb i länet räknat i antal, det vill säga drygt 71 000 personer, direkt samt indirekt bland dess leverantörer av insatsvaror och tjänster. Dessutom bidrar industrin med skatteintäkter till länets kommuner samt till statens transfereringar till kommunerna, som uppgår till sammanlagt nära 14 miljarder kronor per år. Det motsvarar cirka 10 000 jobb inom regionens offentliga verksamheter. Industrin står alltså bakom sammantaget drygt 81 000 jobb i länet.

I Sverige ger industrin jobb till mer än en miljon människor

Det finns en myt om att industrin i Sverige är på tillbakagång, att vi numera är ett utpräglat tjänstesamhälle och att tjänstesektorn är mindre utsatt för internationell konkurrens än industrin.

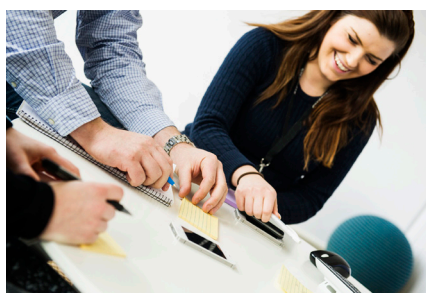
Slutsatsen av myten är att den svenska ekonomin blir allt mindre konkurrensutsatt och att förhållandena på hemmamarknaden, det vill säga stora delar av den privata tjänstesektorn och den offentliga sektorn, borde få spela en större roll i lönebildningen.

Men i själva verket är det en felaktig bild av hur vår ekonomi ser ut och av industrins betydelse. Det är inte meningsfullt att dela upp ekonomin i industri- respektive tjänstesektor, eftersom varu- och tjänsteproduktionen i hög grad är tätt sammanflätade i värdeförädlingskedjor, och därmed ömsesidigt beroende.

Det är sant att industrins andel av ekonomin, så som den mäts i nationalräkenskaperna, gradvis har minskat under de senaste decennierna. Men det är till stor del en statistisk synvilla. Många av de tjänster som tidigare utfördes inom industriföretagen görs numera av externa leverantörer. Dessutom har tjänsteproduktionen inom industrin utvecklats och blivit allt större över tid. Tjänsteleverantörer har också expanderat tack vare ökad efterfrågan från både industrin och övriga sektorer i ekonomin. Tjänsteproduktion har alltså flyttat ut från industrin, samtidigt som tjänsteinnehållet i industrins produkter har vuxit och fått

ökad betydelse för industrins konkurrenskraft. Tar vi hänsyn till de indirekta kopplingarna mellan industrin och tjänstesektorn svarar industrin fortfarande för nära en tredjedel av förädlingsvärdet och sysselsättningen i det svenska näringslivet. I termer av hela ekonomin motsvarar industrin över 20 procent av BNP och står för mer än 17 procent av sysselsättningen.

Industrins betydelse för samhällsekonomin är dock mycket större än så. Industrin genererar också en stor del av de skatteintäkter som behövs för att finansiera vår offentliga verksamhet. Antalet sysselsatta inom kommunsektorn och staten som finansieras av skatter från industrin uppgår till 185 000 personer. Tillsammans med de drygt 830 000 personer som har jobb direkt och indirekt genom efterfrågan på industriföretagens produktion, står industrin därmed för jobb till mer än en miljon människor i Sverige.

Industrin motsvarar mer än 20 procent av BNP och står för mer än 17 procent av landets sysselsättning.

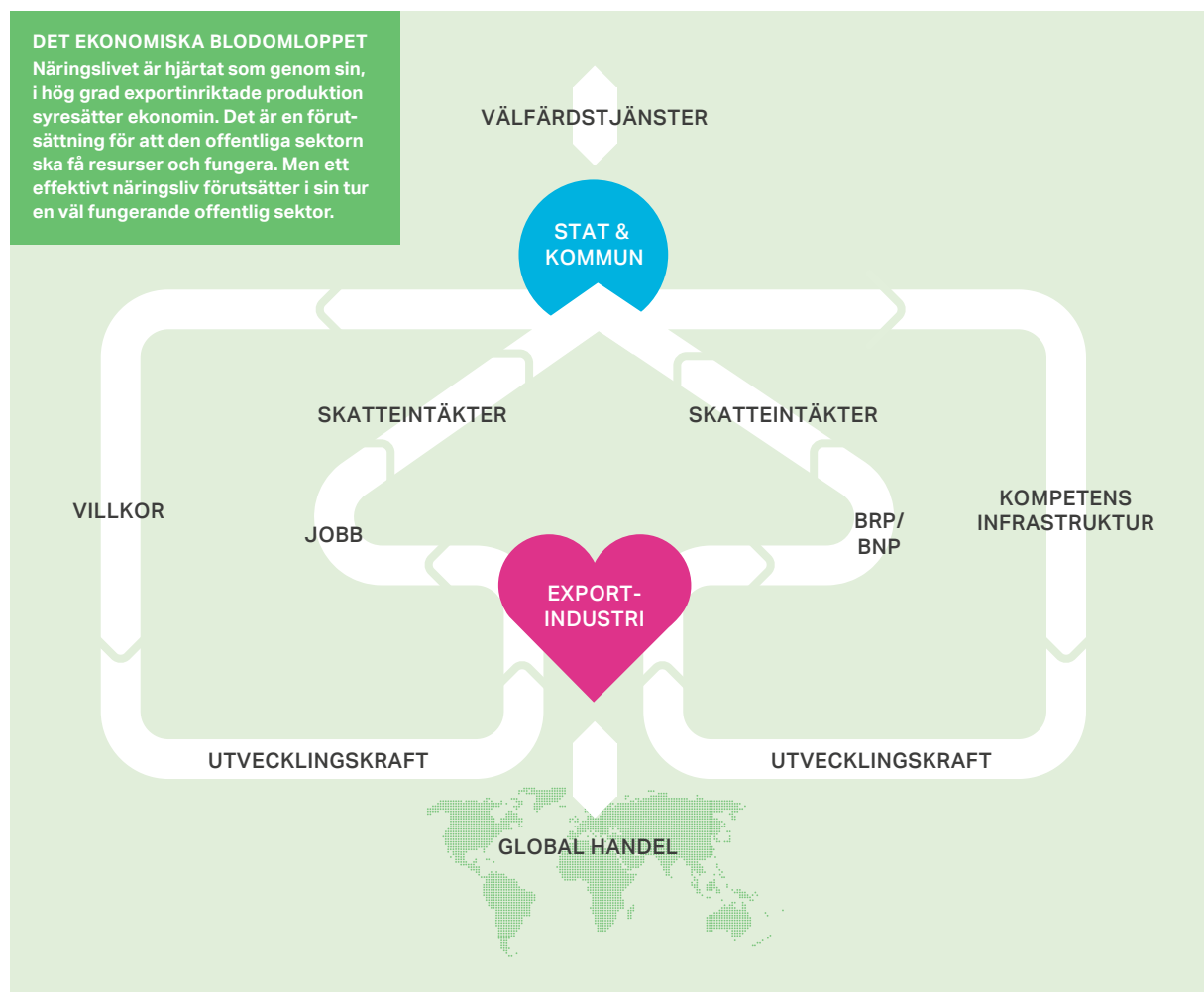
Det ekonomiska blodomloppet

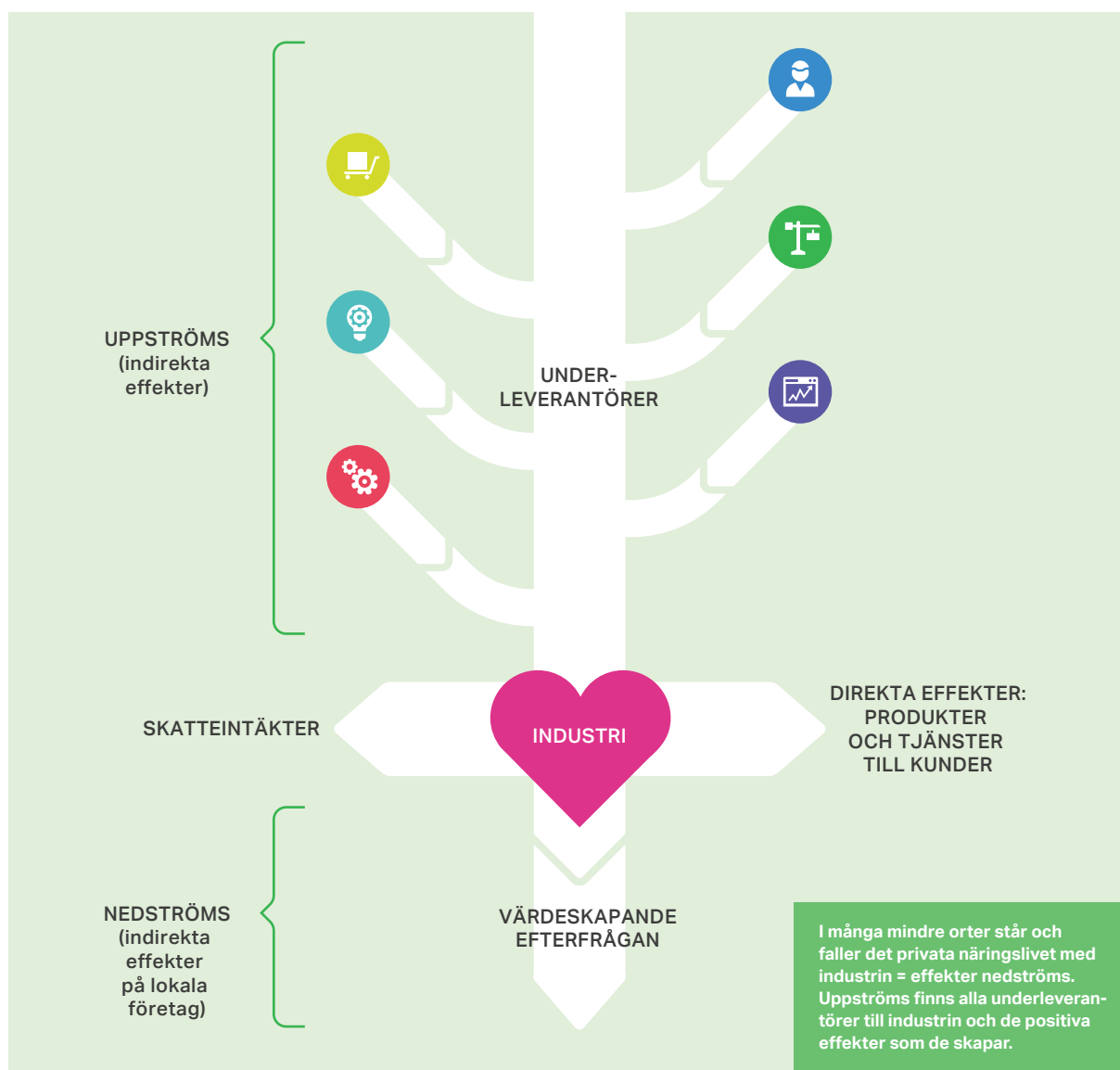
Synen på vilka krafter som skapar välstånd skiljer sig ofta, beroende på vem man frågar. Några ser näringslivet som en kassako vars enda syfte är att generera skatteintäkter till det offentliga välfärds-systemet. Andra gör en uppdelning där näringslivet ses som en närande, värdeskapande sektor, och den offentliga sektorn ses som den tärande, resurskonsumerande.

Men båda dessa beskrivningar är kraftigt förenklade. I själva verket är näringslivet och den offentliga sektorn tätt sammanflätade och beroende av varandra. Man kan beskriva ekonomin som ett blodomlopp, där hjärtat är näringslivet som genom den konkurrensutsatta exportindustrin syresätter ekonomin och skapar jobb och produktion. Det genererar i sin tur skatteintäkter som finansierar de offentliga tjänster som är nödvändiga för att ett samhälle ska kunna fungera. Det handlar bland annat om samhällets grundläggande funktioner som försvar, infrastruktur och ett fungerande rätts- och polisväsende. Men

det handlar lika mycket om välfärdstjänster i form av hälso- och sjukvård, skola och kommunikationer, som i Sverige i huvudsak finansieras via skatter på kommunal nivå.

I detta blodomlopp är den privata sektorn en förutsättning för att den offentliga sektorn ska kunna fungera. Men ett effektivt näringsliv förutsätter i sin tur en väl fungerande offentlig sektor. Genom att leverera tjänster av god kvalitet, och genom att skapa skatte- och regelverk som främjar sysselsättning och produktivitet, kan det offentliga bidra till ett konkurrenskraftigt näringsliv.

Industrins regionala betydelse

Även på det regionala och lokala planet finns en växelverkan mellan näringslivet och den offentliga sektorn. Bilden ovan beskriver hur flödet mellan de olika delarna av systemet kan fungera.

I hjärtat av modellen finns industrin, som dels skapar direkta värden i form av produkter och tjänster till sina kunder, dels bidrar med skatteintäkter som finansierar offentlig service. Uppströms i systemet finns företag som är nödvändiga för industriproduktionen, som leverantör av insatsvaror, eller genom olika former av tjänster som exempelvis transporter. Men industrin och dess anställda har även positiva effekter utanför den egna produktionskedjan. Många stora industrier är lokaliserade i relativt små orter

över hela landet. Ofta är de den största arbetsgivaren vid sidan av kommunen. Industrin och dess medarbetare står då för en betydande andel av efterfrågan på andra typer av produkter och tjänster som levereras av andra privata företag på orten. På så sätt skapar industrin och dess medarbetare jobb och tillväxt, så väl direkt genom den egna produktionen, som indirekt genom efterfrågan och köpkraft hos deras medarbetare.

Industrin i Stockholms län skapar många jobb

Industrin i Stockholms län skapar jobb direkt och indirekt hos underleverantörer...

Industrin i Stockholms län skapar jobb för drygt 71 000 personer i länet, direkt och indirekt bland industrins leverantörer. Med andra ord skapas dessa 71 000 jobb inom industrin och bland dess leverantörer tack vare efterfrågan på industrins produkter. Av de 71 000 jobben finns drygt hälften bland industrins leverantörer av insatsvaror och tjänster.

Industrins sysselsättning utgör mindre än en tiondel av länets totalt antal helårsanställda på omkring 824 000 jobb.¹ Stockholms län präglas av en relativt större andel sysselsatta inom tjänsektorn jämfört med övriga län i Sverige. I Sverige som helhet har industrin en större andel av sysselsättningen, drygt 17 procent. Räknat i antal jobb skapar industrin i Stockholms län ändå ett relativt stort antal jobb, drygt 71 000, jämfört med många andra län. En jämförelse kan göras med det industritunga länet Jönköping där industrin skapar cirka 56 000 jobb direkt och indirekt bland dess leverantörer. Det län där industrin skapar flest antal jobb, drygt 160 000, är Västra Götaland.

10%

av jobben
i länet

Industrins betydelse för sysselsättning och finansiering av välfärdstjänster

Industrins antal direkt och indirekt sysselsatta	71 219
Skatteintäkter från industrin, andel av länets verksamhetskostnader i kommuner och regioner	6,5
Antalet länsanställda, industrifinansierade	10 016
Totala skatteintäkter från industrin inkl transfereringar, miljarder kronor	13,8
Industrins antal anställda, direkt + indirekt samt industrifinansierade inom kommuner och regioner	81 234
Andel av länets helårsanställda totalt, procent	9,9

Källa: SCB, Teknikföretagen
Beräkningar baserade på SCBs statistik för år 2016.

...och genererar skatteintäkter som skapar ännu fler jobb i länet

Utöver de direkta och indirekta jobben som industrin skapar bidrar de som jobbar inom industrin, direkt och indirekt, också till länets skatteintäkter och därmed till ännu fler jobb i länet.

Skatteintäkterna i länet och industrins bidrag till statens transfereringar till kommunerna uppgår till 13,8 miljarder kronor i länet. Det utgör 6,5 procent av kostnaderna för verksamheten inom länets kommuner och regioner.

Det motsvarar cirka 10 000 jobb och totalt står industrin i Stockholms län alltså för cirka 31 000 jobb i länet. Industrin svarar därmed för cirka en tiondel av länets sysselsättning.

Industrin i Stockholms län sticker ut med en relativt liten andel av länets ekonomi

Industrin i Stockholms län svarar för knappt 13 procent av länets regionala ekonomi. Då ingår även förädlingsvärdet som industrin genererar bland dess leverantörer av insatsvaror och tjänster i länet. Efterfrågan på industrins produkter som produceras i Stockholms län motsvarar alltså knappt 13 procent av länets förädlingsvärde (se tabell). Det kan jämföras med det industritunga länet Jönköping där industrin svarar för drygt hälften av länets totala förädlingsvärde. Om samma förhållande skulle gälla i hela landet som i Jönköpings län skulle industrin alltså stå för 53 procent av BNP. Industrins andel av Sveriges BNP totalt uppgår till cirka 21 procent.

21

Stockholms län
är på tjugoförsta
plats

Industrins andel av länets förädlingsvärde, direkt och indirekt bland industrins leverantörer Andel i procent

1 Jönköpings län	53,0
2 Västmanlands län	45,5
3 Norrbottens län	45,1
4 Gävleborgs län	44,9
5 Kronobergs län	43,2
6 Värmlands län	40,9
7 Blekinge län	40,8
8 Kalmar län	40,3
9 Örebro län	39,1
10 Dalarnas län	38,9
11 Västra Götalands län	37,0
12 Västerbottens län	34,3
13 Södermanlands län	34,0
14 Västernorrlands län	33,2
15 Östergötlands län	33,0
16 Uppsala län	27,8
17 Hallands län	25,5
18 Skåne län	23,8
19 Jämtlands län	18,0
20 Gotlands län	17,6
21 Stockholms län	12,7

Källa: SCB (Företagens ekonomi),
samt nationalräkenskapernas
input-output-data, Teknikföretagen.

¹ Källan för antalet helårsanställda är SCBs Företagens ekonomi. I denna undersökning ingår ej offentlig förvaltning respektive företag som bedriver finansiell verksamhet.

Tjänstesektorn väger tungt i Stockholms läns näringsliv

Om vi utgår från industrins förädlingsvärde utan att räkna in det indirekta förädlingsvärde som industrin genererar bland dess underleverantörer (som tabellen på föregående sida visar), men däremot inkluderar den industriproduktion som beror på andra branschers efterfrågan på insatsprodukter från industrin, framkommer följande fördelning, se tabell.

Tillverkningsindustrin i Stockholms län utgör en relativt liten andel av näringslivets förädlingsvärde i länet, cirka 9 procent, att jämföra med i riket totalt på nära 21 procent. Tjänstesektorn utgör hela 80 procent av näringslivets förädlingsvärde i länet, den största andelen bland samtliga län i landet.

Inom tjänstesektorn har Stockholms län störst andel företags-tjänster, det vill säga tjänster inom juridik, ekonomi, vetenskap och teknik samt uthyrning, fastighetsservice med flera företags-tjänster, sammanlagt 20,5 procent av näringslivets förädlingsvärde i länet. Dessutom har branschen information och kommunikation, där datakonsulter samt telekomindustrin ingår, en relativt större andel i Stockholms län jämfört med övriga län. För övrigt har Ericsson AB klassificerats om i statistiken till branschen "information och kommunikation", och har fått stor betydelse för utvecklingen inom branschen.

Förutom Ericsson AB, som redan är ett multinationellt bolag och exporterar större delen av sina produkter och tjänster, har de nämnda företagstjänsterna visat en allt starkare inriktning på export till omvärlden. De har också ökat i betydelse för leveranser av tjänster till Sveriges exportindustri under 2000-talet. Efterfrågan i omvärlden påverkar med andra ord även dessa tjänste-branscher i ökad grad jämfört med tidigare.

Näringslivet i länet

Förädlingsvärdets fördelning på bransch	Andel, procent
Jordbruk, skogsbruk, fiske	0,3
Utvinning av mineral	0,1
Tillverkningsindustri	9,2
Energi	2,1
Vatten, avlopp, avfall	0,5
Byggverksamhet	8,2
Handel	17,0
Transport, magasinering	6,3
Hotell och restaurang	3,2
Information, kommunikation	13,1
Fastighetsverksamhet	9,5
Juridik, ekonomi, vetenskap, teknik	13,3
Uthyrning, fastighetsservice, övr stödtjänster	7,1
Utbildning	2,1
Vård och omsorg	5,6
Kultur, nöje, fritid	1,5
Annan serviceverksamhet	0,9

Källa: SCB (Företagens ekonomi). Siffrorna avser år 2017.

BRP per invånare: Stockholms län på första plats

Bruttoregionprodukten BRP (den regionala motsvarigheten till BNP) – visar hur stor produktionen är inom en region. För att kunna jämföra län beräknas BRP per invånare. Summan av regionernas BRP är, per definition, lika med rikets BNP.

Stockholms län ligger på första plats bland Sveriges län, med en BRP per invånare på 647 000 kronor. Lägst i landet låg Södermanlands län med 350 000 kronor/invånare. BRP/invånare låg i genomsnitt på 475 000 per invånare år 2018, där Stockholms län drog upp genomsnittet.

BRP per invånare påverkas mycket av arbetspendling. Pendlare bidrar till produktionen i den region där de arbetar. Det är en delförklaring till den höga siffran i Stockholms län som har en relativt stor inpendling. På motsvarande sätt förklarar detta också den låga siffran för Södermanlands län med stor utpendling.

BRP per invånare

Löpande priser, tkr, 2018

Södermanlands län	350
Blekinge län	358
Kalmar län	366
Hallands län	368
Gävleborgs län	371
Värmlands län	385
Jämtlands län	388
Dalarnas län	392
Västmanlands län	396
Gotlands län	398
Skåne län	409
Örebro län	415
Västerbottens län	415
Västernorrlands län	419
Östergötlands län	421
Jönköpings län	426
Uppsala län	450
Kronobergs län	462
Västra Götalands län	487
Norrbottnens län	493
Stockholms län	647
Riket	475

Källa: SCB, december 2019. Preliminära uppgifter för 2018.

Disponibel inkomst per invånare: Stockholms län på första plats

Hushållens disponibelinkomst visar hur mycket de kan konsumera eller spara. För att beräkna disponibel inkomst dras skatten bort från inkomsten medan olika typer av bidrag adderas (t.ex. barnbidrag, bostadsbidrag etc.)

Generellt är skillnaderna mellan länen mindre vad gäller disponibel inkomst per invånare eftersom progressiv skatt och transfereringar verkar utjämnande. Stockholms län sticker ändå ut och drar upp genomsnittet för riket totalt, se tabell.

1

Stockholms län
är på första
plats

Hushållens disponibla inkomst per invånare, tkr, 2018

Blekinge län	205
Örebro län	205
Gävleborgs län	205
Västerbottens län	205
Jämtlands län	206
Södermanlands län	207
Kronobergs län	208
Kalmar län	208
Gotlands län	208
Värmlands län	208
Dalarnas län	208
Västernorrlands län	208
Västmanlands län	211
Östergötlands län	212
Jönköpings län	213
Norrbottnens län	215
Skåne län	216
Uppsala län	217
Västra Götalands län	221
Hallands län	232
Stockholms län	252
Riket	223

Källa: SCB, december 2019. Preliminära uppgifter för 2018.

Även Stockholmsregionen påverkas av den globala inbromsningen

Efterfrågan från exportmarknaden viker och påverkar sysselsättningen

Efterfrågan från exportmarknaden började bromsa i slutet av 2017 för tillverkningsindustrin i Stockholms län och fortsatte att försvagas under 2019, se diagram.² Då efterfrågan bromsar så kraftigt får det normalt effekt på industrins sysselsättning med en fördröjning. Industrin i Stockholms län förväntade att antalet anställda skulle börja minska under tredje kvartalet 2019 och nu räknar företagen med att neddragningarna fortsätter under första kvartalet 2020, se diagram.

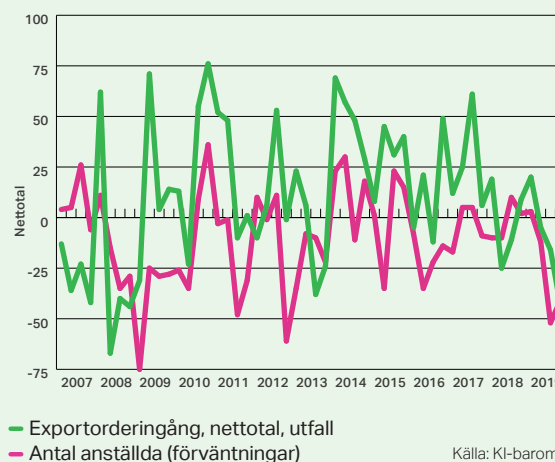
En större andel av industriföretagen i Stockholms län ser ut att ha drabbats av fallande exportordergång jämfört med motsvarande andel för industrin totalt, se diagram till vänster på följande sida. Nedgången för exportordergången inträffade ändå samtidigt för industrin i länet som i landet som helhet. Nedgången med fallande exportorder fortsatte för en växande andel av företagen under fjärde kvartalet 2019.

Teknikföretagen räknar i vår senaste konjunkturprognos (november 2019) med att världshandeln med varor kommer att vara ungefär lika svag under 2020 som under 2019. Vi räknar med att Sveriges export

kommer att öka med endast lite över en procent under 2020.

Stockholms läns tillverkningsindustri: Sysselsättningen faller med minskad efterfrågan

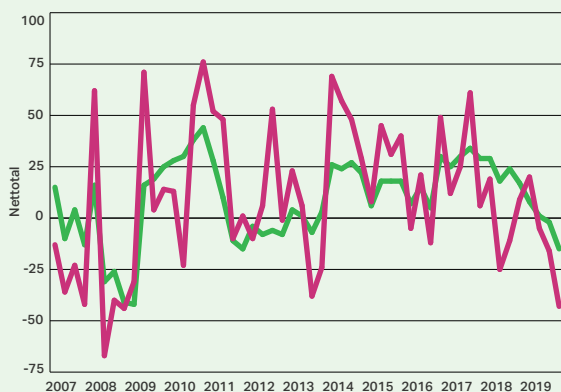

Källa: KI-barometern.

² Med netttotal menas andelen företag som svarat ökning minus andelen som svarat minskning, i det här fallet vad gäller exportordergång.

Tillverkningsindustrins exportordergång viker

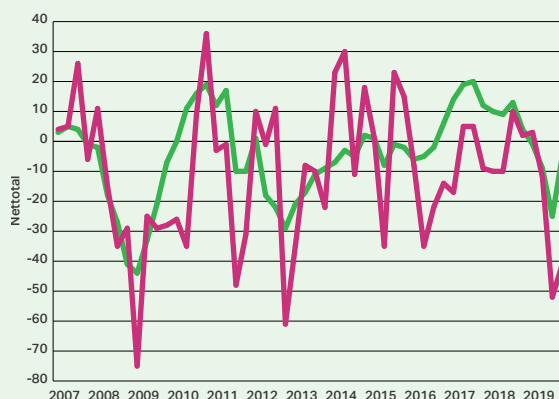

— Riket totalt, exportordergång, netttotal, utfall
— Stockholms län, exportordergång, utfall

Källa: KI-barometern.

Tillverkningsindustrin drar ned antal anställda

— Antal anställda (förväntningar), riket totalt
— Antal anställda (förväntningar), Stockholms län

Källa: KI-barometern.

Inbromsningen i efterfrågan från exportmarknaden ser ut att ge ett något snabbare avtryck på industrins sysselsättning i Stockholms län än i riket totalt enligt KI-barometern, se diagram till höger ovan. Industrieföretagen räknar med att antalet anställda kommer att minska under första kvartalet 2020, såväl i Stockholms län som i industrin i landet som helhet.

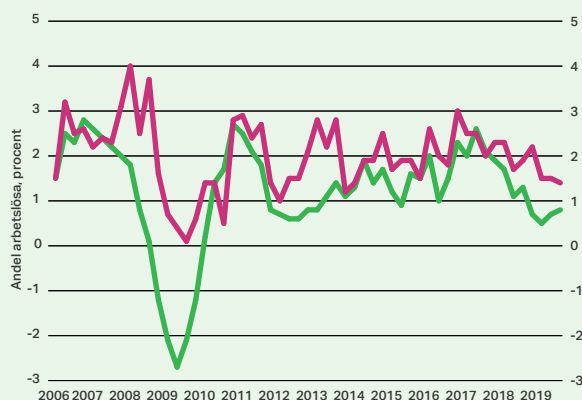
SCBs "hårda data", det vill säga faktiska tal för den totala sysselsättningen i Stockholms län visar att den fortfarande ökade under fjärde kvartalet 2019 jämfört med motsvarande kvartal 2018, se diagram till vänster nedan. Ökningstakten har emellertid blivit allt svagare, från en topp på 3 procent första kvartalet 2017 till 1,4 procent sista kvartalet i fjol. Sysselsättningen

har vuxit snabbare i Stockholms län jämfört med riket totalt. Med den fortgående konjunkturförsvagningen kan en fortsatt inbromsning av ökningstakten för sysselsättningen förväntas under 2020, såväl i Stockholms län som i landet som helhet.

Den fortsatt svaga produktionstillväxten i hela Sveriges ekonomi under 2020 som Teknikföretagen räknar med, det vill säga en BNP-tillväxt på endast en procent, kommer också leda till att arbetslösheten fortsätter att stiga. SCBs siffror över arbetslösheten i Stockholms län och i Sverige totalt visar att arbetslösheten bottnade kring årsskiftet 2018/2019, se diagram till höger nedan.

Sysselsättningen ökar långsammare

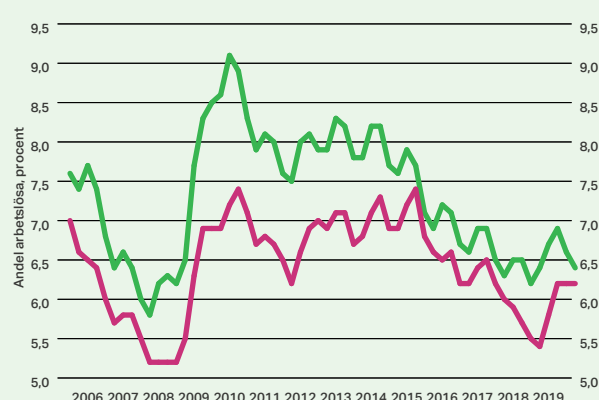

— Antal sysselsatta, årsförändring, Sverige.
— Antal sysselsatta, årsförändring, Stockholms län.

Källa: SCB (AKU).

Arbetslösheten på väg upp i länet och i hela landet

— Riket (glidande medelvärde)
— Stockholms län (glidande medelvärde)

Källa: SCB (AKU).

Då efterfrågan från omvärlden tagit fart har sysselsättningen ökat

Under den senaste högkonjunkturen ökade sysselsättningen starkt både i Stockholms län och i landet som helhet. Det tjänstetunga Stockholms län höll emot avmattningen i konjunkturen längre än ekonomin i övriga delar av Sverige. Även under den förra konjunkturunedgången 2008 höll Stockholms län emot nedgången längre, men drabbades också med en viss fördröjning.

Som vi tidigare nämnt har Stockholms län en relativt stor andel företagstjänster som också påverkas av svagare efterfrågan på exportmarknader, både indirekt som leverantörer till exportindustrin och direkt som exportörer av tjänster. Sysselsättningstillväxten i Stockholms län närmast stannade upp helt i slutet av 2009, vilket också visar att en tjänstetung region som Stockholms inte är immun mot utvecklingen i exportindustrin och på exportmarknader.

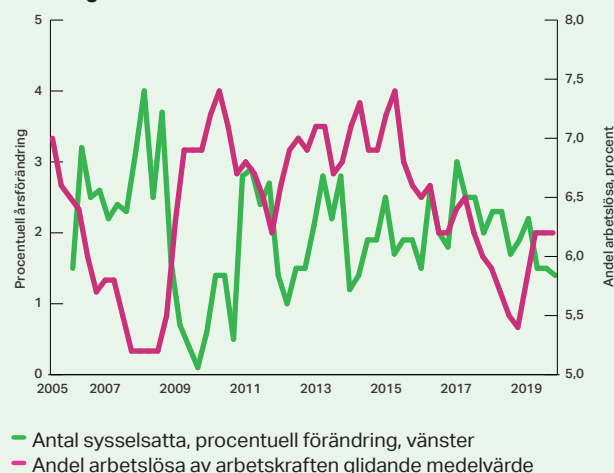
I samband med finanskrisen och dess efterdyningar steg arbetslösheten i länet, från låga 5,1 procent tredje kvartalet 2008 till 7,8 procent andra kvartalet 2010. Först i samband med starkare konjunktur i omvärlden från andra halvåret 2016 märks en tydlig nedgång i arbetslösheten. Från slutet av 2016 fick världshandeln ett uppsving, som ledde till ökad efterfrågan på arbetskraft inom industrin.

Arbetslösheten bottnade kring årsskiftet 2018/2019 i både länet och i riket totalt.³ I Stockholms län låg den på 5,9 procent under fjärde kvartalet 2019, enligt SCBs

faktiska siffror. Nivån i riket totalt låg samtidigt högre, på 6,3 procent. Det finns goda skäl att fundera på hur den fortsatt svaga konjunkturen 2020 med växande arbetslöshet kan mötas med insatser för att öka näringslivets och industrins utvecklingskraft i länet. Inför en kommande konjunkturuppgång behövs inte minst insatser för att öka tillgången på kompetens som företagen behöver, se följande avsnitt.

Stockholms län: Svagare sysselsättningsökning och högre arbetslöshet

Källa: SCB (AKU).

Skillnader i arbetslöshet mellan kommuner i Stockholms län⁴

Det är värt att notera att arbetslösheten varierar mellan länets kommuner. Exempelvis uppgick arbetslösheten i Ekerö kommun till endast 3 procent i genomsnitt under 2019 medan den uppgick till hela 10,8 procent i Södertälje kommun, se tabell. Skillnaderna speglar olika näringsstrukturer i olika delar av länet samt skillnader mellan utbud och efterfrågan på arbetskraft för produktionen i respektive kommun.

³ Siffrorna över arbetslösheten för länet respektive riket totalt är här icke säsongrensade, för att göra jämförelsen så rättvis som möjligt. Normalt används säsongrensade serier då man följer utvecklingen på kort sikt, men då vi saknar officiella, säsongrensade serier för arbetslösheten per län har vi valt att jämföra med originalsiffror över arbetslösheten även för landet totalt.

⁴ Observera att siffrorna över arbetslösheten enligt SCBs Arbetskraftsundersökning respektive Arbetsförmedlingens motsvarande inte är helt jämförbara då de tas fram med olika metoder. Den centrala skillnaden mellan statistikällorna är att AKU bygger på en urvalsundersökning och syftar till att ge en representativ bild av arbetsmarknaden totalt sett medan Arbetsförmedlingens statistik bygger på registreringen av de inskrivna arbetssökande hos Arbetsförmedlingen. Andelen inskrivna arbetslösa anges i förhållande till en registerbaserad arbetskraft.

Skillnader i arbetslöshet mellan kommuner i Stockholms län⁴

Totalt, 16-64 år Kommun/län/rikt	Öppet arbetslösa	Program med Aktivitetsstöd	Totalt år 2019
Upplands Väsby	5,0	2,3	7,2
Vallentuna	2,0	1,2	3,2
Österåker	2,1	1,3	3,5
Värmdö	2,2	1,4	3,6
Järfälla	5,2	2,4	7,6
Ekerö	2,0	1,0	3,0
Huddinge	3,9	2,4	6,4
Botkyrka	5,8	4,4	10,3
Salem	2,6	2,1	4,6
Haninge	4,7	2,3	7,0
Tyresö	2,8	1,8	4,7
Upplands-Bro	4,9	1,8	6,7
Nykvarn	2,1	1,6	3,7
Täby	2,3	1,0	3,3
Danderyd	2,0	1,3	3,4
Sollentuna	3,7	2,0	5,6
Stockholm	3,8	2,1	5,9
Södertälje	5,6	5,1	10,8
Nacka	2,9	1,6	4,5
Sundbyberg	4,0	1,6	5,5
Solna	3,1	1,2	4,3
Lidingö	2,5	1,3	3,8
Vaxholm	2,4	1,3	3,7
Norrstälje	2,7	2,0	4,7
Sigtuna	5,2	2,3	7,5
Nynäshamn	3,7	2,2	5,8
Stockholms län	3,8	2,2	5,9
Riket	3,7	3,2	7,0

Källa: Arbetsförmedlingen.

Fler lediga jobb speglar efterfrågan men även kompetensbrist

Under den senaste högkonjunkturen mer än fördubblades antalet lediga platser i Stockholms län jämfört med högkonjunkturåret 2007, från cirka 16 000 till nära 38 000 lediga jobb. Sysselsättningen i länet hade kunnat öka ännu mer under den senaste högkonjunkturen om de lediga platserna hade kunnat tillsättas, men de kvarstod i hög grad då tillgången på den kompetens som efterfrågades var för liten. Under tredje kvartalet 2019 började antalet lediga platser att minska

i landet jämfört med motsvarande kvartal 2018.

I Stockholms län ökade fortfarande antalet lediga platser under både tredje och fjärde kvartalet 2019, men i allt svagare takt, se diagram nedan. SCBs statistik över lediga platser i riket totalt visade däremot en fortsatt och djupare nedgång under fjärde kvartalet,

En nedgång med 6,9 procent jämfört med fjärde kvartalet 2018. Det motsvarar en minskning med drygt 7 000 platser.

Stockholms län	Lediga platser antal 2007	Andel av länets lediga platser 2007	Lediga platser antal 2018	Andel av länets lediga platser 2018
Offentlig sektor	1641	10,3	5239	14,0
Privat sektor	14339	89,7	32316	86,1
Totalt	15980	100,0	37555	100,0

Källa: SCB, Konjunkturstatistik över vakanser.

Att antalet lediga platser låg på en högre nivå år 2018 än 2007 speglar en ökad brist på den kompetens som efterfrågas. Inom industrin i Stockholms län steg bristen på både tekniska tjänstemän och yrkesarbetare kraftigt under 2017–2018, se diagram nedan. Under första kvartalet 2018 hade hela 84 procent av industriföretagen i länet arbetskraftsbrist. I samband med konjunktur nedgången under 2019 föll andelen med personalbrist snabbt till knappt 1/5 av företagen, se diagram. Nedgången för arbetskraftsbristen inom industrin gick snabbare i Stockholms län jämfört med i riket som helhet. Däremot ser industrin i länet ut att ha haft större problem att hitta tillräckligt med arbetskraft under högkonjunkturen jämfört med industrin i övriga landet även om bristen var relativt hög även där i början av 2018, se diagram.

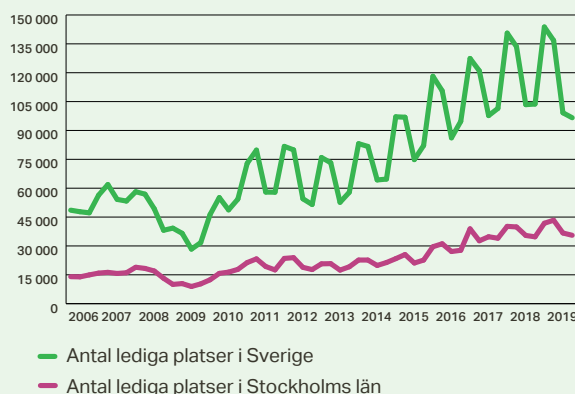
Kompetensbristen är fortsatt ett strukturellt problem och kan förväntas hämma företagen då konjunkturen åter vänder upp, såvida inte kompetensbristen kan minska med hjälp av olika åtgärder för att öka utbudet av den kompetens som företagen behöver.

Teknikföretagen räknar med att den globala tillväxten långsamt kommer att vända upp mot slutet av 2020, bland annat tack vare en mycket expansiv penningpolitik i USA, Kina och euroområdet, och även av att fasta investeringar åter vänder upp efter en svag period från 2018.

Med en gradvis återhämtning av efterfrågan från exportmarknaden kommer kompetensbehoven åter att stiga inom industrin och dess leverantörer. Om kompetensbristen då återvänder innebär det att tillväxten i industrin och bland dess leverantörer kommer att hämmas och därmed försämra företagens konkurrenskraft. Därför borde det vara av hög prioritet i dagsläget att öka tillgången på arbetskraft som den konkurrensutsatta sektorn behöver. Även mot bakgrund av att den i en uppåtgående konjunktur normalt skapar många jobb och skatteintäkter som bidrar till finansieringen av länets välfärdsjobb. Om kompetensbristen kvarstår kommer detta normalt stora bidrag att begränsas.

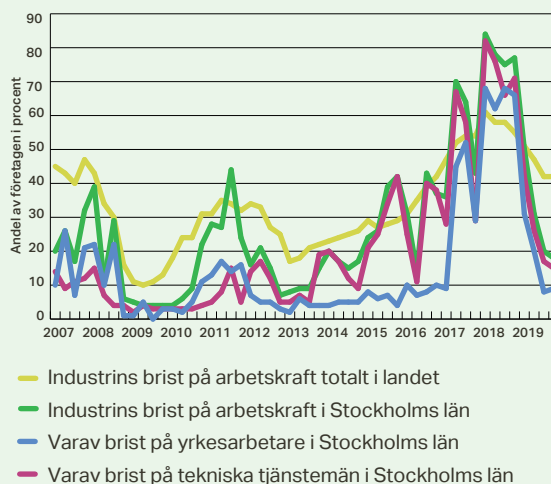
Stockholms län: Antalet lediga platser går ned med svagare konjunktur

Källa: SCB (Konjunkturstatistik över vakanser)

Tillverkningsindustrin i Stockholms län: Kompetensbristen faller med konjunkturen

Källa: KI-Barometern.

Hjärtat i svensk ekonomi

INDUSTRINS BETYDELSE OCH VILLKOR I STOCKHOLMS LÄN

Den här rapporten är en beskrivning av den betydelse som industrin har för ekonomin i Stockholms län. Hur många jobb genererar industrin? Hur stor andel av ekonomin svarar industrin för? I jämförelse med övriga län har Stockholm en betydligt större tjänsteproduktion medan industrin har en avsevärt större betydelse för större delen av landet.

Teknikföretagen

Teknik gör världen bättre

Den svenska teknikindustrins företag står för de lösningar som tacklar vår tids stora utmaningar.
Det är hos Teknikföretagen som dessa företag är medlemmar.